בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַהַ״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיטַ״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב – עִיר הַשִּׂמְחָה

גִּלָּיוֹן ר״א ו שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח תשפ״ה

הִתְבּוֹדְדוּת

לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק!

* * *

מו״ר שְׁלִיטַ״א אָמַר, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל נָתַן לָנוּ מַתָּנָה, וְהִיא **׳הִתְבּוֹדְדוּת׳**, שֶׁאָדָם יָכוֹל בְּכָל עֵת וָרֶגַע לִפְתֹּחַ פִּיו וּלְפָרֵשׂ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עַל לִבּוֹ, וְאָמְנָם – אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל – זוֹ הָיְתָה כְּבָר דַּרְכָּם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְכָל רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל מִמֹּשֶׁה וְעַד עֶזְרָא הַסּוֹפֵר, רַק כֵּיוָן שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל וְנִתְעָרְבוּ בְּשְׁאָר הָאֻמּוֹת, עָמְדוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וְתִקְּנוּ אֶת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, שֶׁיְּהֵא שָׁגוּר בְּפִי כֹּל (רַמְבַּ״ם, הִלְכוֹת תְּפִלָּה, פֶּרֶק א), וּבָא רַבֵּנוּ זַ״ל וְהֶחְזִיר אוֹתָנוּ אֶל הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁנָה וְהַקְּדוּמָה, וְחִדֵּשׁ אֶת זֶה בְּרַעֲנָנוּת חֲדָשָׁה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בְּפֵרוּשׁ: **״אֲנִי מוֹלִיךְ אֶתְכֶם עַל דֶּרֶךְ חֲדָשָׁה, שֶׁהִיא דֶּרֶךְ הַיָּשָׁן מְאֹד״** (עֵץ חַיֵּי־מוֹהַרַ״ן סִימָנִים רסד, שצב).

וְהִנֵּה, דָּבָר זֶה צָרִיךְ לָבוֹא **בְּתוֹסֶפֶת** עַל שְׁלֹשֶׁת הַתְּפִלּוֹת – שַׁחֲרִית, מִנְחָה וְעַרְבִית, שֶׁעֲלֵיהֶן צְרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּיוֹתֵר, וְאַף אִם עוֹסֵק בְּהִתְבּוֹדְדוּת – אַל יִתְרַשֵּׁל חֲלִילָה מִלְּבַטֵּל תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, שֶׁמְּזַכֶּה לָאָדָם לִהְיוֹת נִכְלָל בְּתוֹךְ ״מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל״ (לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ״ן, חֵלֶק ב, סִימָן ח), וְהַמַּעֲלָה שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת עַל הַתְּפִלּוֹת הַקְּבוּעוֹת, שֶׁאֵין בָּהּ בְּהִתְבּוֹדְדוּת עִנְיָן שֶׁל אִי־כַּוָּנָה וְרִכּוּז בַּתְּפִלָּה, כִּי תְּפִלּוֹת שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת מְכָרָחִים לְכַוֵּן בָּהֶן מֵחֲמַת שֶׁהֵן דִּבּוּרִים שֶׁל הָאָדָם **בְּעַצְמוֹ**, וְאֵינוֹ קוֹרֵאן מִתּוֹךְ סִדּוּר תְּפִלָּה, וּמַעֲלָה יְתֵרָה נוֹסֶפֶת יֵשׁ בָּהֶן – שֶׁהַמְּקַטְרְגִים לֹא יְכוֹלִים לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶן... מַדּוּעַ?

רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ מַסְבִּיר זֹאת בְּתוֹךְ מָשָׁל נִפְלָא:

הִנֵּה יֶשְׁנָהּ דֶּרֶךְ רָאשִׁית הַמּוּבִילָה לְאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ, וְזוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁדַּרְכָּהּ הוֹלְכִים רֻבָּם־כְּכֻלָּם לַחֲזוֹת בִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

אוּלָם, בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ יֶשְׁנָם שׁוֹדְדִים רַבִּים הַמְנַסִּים לִשְׁדֹּד אֶת הַהוֹלְכִים אֶל הַמֶּלֶךְ, בְּיָדָעָם שֶׁלֹּא בָּאִים אֶל הַמֶּלֶךְ בְּיָדַיִם רֵיקָנִיּוֹת... נוֹהֲגִין לְהָבִיא אֵיזוֹ מַתָּנָה מְיֻחֶדֶת וְכוּ׳, וְלָכֵן הֵם אוֹרְבִים כָּל הַזְּמַן לִתְפֹּס אֶת אַנְשֵׁי הַמֶּלֶךְ.

מָה עוֹשֶׂה בֶּן־אָדָם חָכָם? כּוֹבֵשׁ לוֹ דֶּרֶךְ חֲדָשָׁה, וּפוֹלֵשׁ ״דֶּרֶךְ מִן הַצַּד״ [אוֹ שֶׁחוֹפֵר אֵיזוֹ מְנָהָרָה תַּחַת הָאֲדָמָה...], וְכָךְ אֵין לַמְּקַטְרְגִים שׁוּם מַגָּע עִמּוֹ, וּלְאַחַ־אֶחָד אֵין שֵׁמֶץ שֶׁל מָשָׁג הֵיכָן הוּא הוֹלֵךְ, וְאֵילּוּ מַתָּנוֹת יֵשׁ לוֹ בַּיָּד, וּמִמֵּילָא הוּא לֹא נִשְׁדָּד, וְנִשְׁאָר בְּיָדַיִם מְלֵאוֹת...

הַנִּמְשָׁל הוּא לְעִנְיַן הַתְּפִלָּה שֶׁל הָאָדָם: כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִהְיוֹת חָזָק בְּהִתְבּוֹדְדוּת, הֲרֵי הוּא כּוֹבֵשׁ לוֹ ״דֶּרֶךְ חֲדָשָׁה״ לְגַמְרֵי, וְאִם־כִּי אֶת הַ״דֶּרֶךְ הָרְגִילָה״ – אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת הַקְּבוּעוֹת – הַמְּקַטְרְגִים מַכִּירִים הֵיטֵב,

וְתָמִיד אוֹרְבִים לוֹ לְבַלְבְּלוֹ בְּמַחְשָׁבוֹת זָרוֹת וְכוּ׳, וּצְרִיכִים עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה כְּדֵי לְכַוֵּן בָּהֶם הֵיטֵב, הֲרֵי שֶׁאֶת דִּבּוּרֵי אֶת הַהִתְבּוֹדְדוּת הֵם כְּלָל לֹא מַכִּירִים, כִּי זוֹ ״דֶּרֶךְ מִן הַצַּד״, וְאֵין לְשׂוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב גִּישָׁה אֶל הַדֶּרֶךְ הַזֹּאת...

[וַדַּעַת לְנָבוֹן, שֶׁבְּעִנְיַן הַנִּמְשָׁל, יַמְשִׁיךְ הָאָדָם גַּם בַּ״דֶּרֶךְ הָרְגִילָה״, וְאַל יִתְרַשֵּׁל מִמֶּנָּה כְּלָל, כִּי הִיא יְסוֹד וְעִקָּר גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, וְאַדְרַבָּה! דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מַרְבֶּה לְהִתְבּוֹדְדוּת אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הִיא הַנּוֹתֶנֶת שֶׁיִּזְכֶּה גַּם בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה לִהְיוֹת מְרֻכָּז בְּשִׂיחַ תְּפִלָּתוֹ, וּלְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי לִפְנֵי קוֹנוֹ, הַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁהִרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּרִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ בְּהִתְבּוֹדְדוּתוֹ].

וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁאַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ הָיוּ רְגִילִין לוֹמַר: ״אִלְמָלֵא הָיִינוּ מִתְקָרְבִים לְרַבֵּנוּ אֶלָּא רַק בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל אֶת הַגִּלּוּי שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת - דַּיֵּינוּ״; עַל־אַחַת־כַּמָּה־וְכַמָּה שֶׁזָּכִינוּ לְכָל הַגִּלּוּיִים וְהָאוֹרוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁרַבֵּנוּ מֵאִיר בָּנוּ וּמְגַלֶּה לָנוּ, כַּמָּה עָלֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל כָּל זֹאת!

וְהִנֵּה יָדוּעַ, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל דִּבֵּר מִ״שָּׁעָה הִתְבּוֹדְדוּת״, וְרָגִיל מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א לְפָרֵשׁ שֶׁזֶּה סוֹבֵב גַּם עַל ׳שָׁעָה קְטַנָּה׳, כִּי ״שָׁעָה״ פֵּרוּשָׁהּ הֵן שִׁשִּׁים דַּקּוֹת, וְהֵן ׳זְמַן־מָה׳, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בִּבְרָכַת ׳אֲשֶׁר יָצַר׳: ״אִי־אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמֹד לְפָנֶיךָ אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת״, וְכִי ׳שָׁעָה אַחַת׳ הַכַּוָּנָה לְשִׁשִּׁים דַּקּוֹת?... אֶלָּא ׳שָׁעָה׳ הַיְנוּ ׳זְמַן מְסֻיָּם׳, אוֹתוֹ דָּבָר לְעִנְיַן ״שָׁעָה הִתְבּוֹדְדוּת״ שֶׁצִּוָּה רַבֵּנוּ - יְכוֹלִין גַּם ׳שָׁעָה מְסֻיֶּמֶת׳.

וּפַעַם שָׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א עַל הַמּוּבָא בְּשִׂיחוֹת־הָר״ן (סִימָן רלב): ׳סִפֵּר לִי הָאִישׁ הַנִּ״ל שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל צִוָּה לוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִתְבּוֹדְדוּת שְׁתֵּי שָׁעוֹת בַּיּוֹם. שָׁעָה אַחַת שֶׁיֵּלֵךְ וְיִשְׁתּוֹקֵק וְיָכִין עַצְמוֹ לְדַבֵּר, וְיַעֲרֹךְ לִבּוֹ לְכָךְ, וְאַחַר־כָּךְ יְדַבֵּר שָׁעָה אַחַת׳; וְלִכְאוֹרָה מִשְׁמַע שֶׁ״שָׁעָה״ הַכַּוָּנָה פֹּה כִּפְשׁוּטוֹ - ״שִׁשִּׁים דַּקּוֹת״?

מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א עָנָה לְאוֹתוֹ אֶחָד תְּשׁוּבָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה, שֶׁהִיא עִקָּר וְיסוֹד לְמוּדֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְכֹה אָמַר:

יְדִידִי הַיָּקָר, זְכֹר כְּלָל גָּדוֹל בְּכָל עִנְיְנֵי רַבֵּנוּ זַ״ל - וְכָךְ קִבַּלְתִּי מִפִּי מוֹהֲרָא״שׁ זִי״ע: כָּל סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְכָל לְמוּדֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, הֵם עַל דֶּרֶךְ ״לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק״! מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַחַת אֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל פְּשׁוּטָם כְּמַשְׁמָעָם, וּלְהַדֵּר לְהִתְבּוֹדֵד שָׁעָה שְׁלֵמָה שֶׁל שִׁשִּׁים דַּקּוֹת, וּבָזֶה מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ שֶׁקִּיֵּם רְצוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמַרְגִּישׁ בָּזֶה הֶאָרָה גְּדוֹלָה, אַשְׁרֵי לוֹ וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ! וּבְוַדַּאי זוֹ מַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וּגְדוֹלָה מִן הַכֹּל, וְעָלָיו לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ זוֹ בְּחֵשֶׁק גָּדוֹל, וּלְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ בָּזֶה!

הִמְשִׁיךְ מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א: אֲבָל אָדָם שֶׁיִּרְאֶה אֶת הָעִנְיָן שֶׁל ״שָׁעָה הִתְבּוֹדְדוּת״, וְיַפְטִיר לְעַצְמוֹ: ׳הַלְוַאי הָיָה לִי כֹּחַ לָזֶה... אֲנִי עֲדַיִן רָחוֹק מִזֶּה לְגַמְרֵי׳... וּמֵחֲמַת זֶה יִמָּנַע מִלְּהִתְבּוֹדֵד לְגַמְרֵי, וּכְמוֹ שֶׁשּׁוֹמְעִים זֹאת מֵהַרְבֵּה בְּנֵי־אָדָם: ׳הַלְוַאי הָיִיתִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁעָה הִתְבּוֹדְדוּת... אוּלַי בְּעָתִיד עוֹד אֶזְכֶּה לָזֶה׳... אִישׁ כָּזֶה יֵשׁ לוֹ לָדַעַת שֶׁתִּבַּת ״שָׁעָה״ סוֹבֶלֶת גַּם פֵּרוּשׁ שֶׁל ״זְמַן מְסֻיָּם״, לְכָל הַדֵּעוֹת! וְגַם בָּזֶה הוּא מְקַיֵּם רְצוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל! וּכְשֶׁיִּהְיֶה חָכָם בְּיִרְאָה, וְגַם יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל, וְיַתְחִיל עִם ״זְמַן מְסֻיָּם״, זֶה יָבִיא אוֹתוֹ סוֹף־כָּל־סוֹף לְהִתְבּוֹדֵד שָׁעָה שְׁלֵמָה שֶׁל שִׁשִּׁים דַּקּוֹת, וְעוֹד יוֹתֵר מִזֶּה...

סִיֵּם מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א דְּבָרָיו הַמְּאִירִים: וְעַל־כֵּן, אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ כָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל, הֵן אִם זוֹ ״שָׁעָה שְׁלֵמָה״, וְהֵן אִם זוֹ ״שָׁעָה קְטַנָּה״, כָּל מִלָּה וּמִלָּה שֶׁלּוֹ חָשׁוּב כָּל־כָּךְ לְמַעְלָה עַד שֶׁאִי־אֶפְשָׁר לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר כְּלָל מַה נַּעֲשֶׂה מִדִּבּוּרִים אֵלּוּ! וְשָׁמַעְנוּ רַבּוֹת מִמּוֹהֲרָא״שׁ זִי״ע אוֹדוֹת הִתְבּוֹדְדוּת: תַּתְחִילוּ עִם חָמֵשׁ דַּקּוֹת! תִּקְחוּ שָׁעוֹן, וְתִשְׁכְּחוּ מִכָּל הָעוֹלָם לְמֶשֶׁךְ חָמֵשׁ דַּקּוֹת - אֵין פֶּלֶאפוֹן, אֵין אֲנָשִׁים, אֵין כְּלוּם! וְאַחֲרֵי אֵלּוּ ה׳חָמֵשׁ דַּקּוֹת׳ תִּרְאֶה אוּלַי אֶפְשָׁר עוֹד חָמֵשׁ דַּקּוֹת וְאוּלַי עוֹד חָמֵשׁ דַּקּוֹת... וְכָךְ תַּכְנִיס עַצְמְךָ בַּעֲבוֹדָה קְדוֹשָׁה זוֹ שֶׁהִיא ״מַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וּגְדוֹלָה מִן הַכֹּל״ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב, סִימָן כה), וְאָז תִּזְכֶּה לְאוֹר גָּדוֹל כָּזֶה אֲשֶׁר ״עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ״!

אַשְׁרֵי הַמַּכְנִיס בְּלִבּוֹ דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים, וּמְצַיֵּת לָהֶם!